

70080. Za škodu v důsledku úrazu na veřejné autobusové zastávce odpovídá obec

Nejvyšší soud České republiky ve svém rozsudku spis. zn. 25 Cdo 3027/2008, ze dne 19. 10. 2010, určil, že povinnost péče o údržbu nástupiště veřejné autobusové zastávky svědčí obci. Nedodržení této povinnosti, jež případně způsobí škodu (dojde např. k úrazu cestujícího při vystupování nebo nastupování), je porušením obecné prevenční povinnosti ve smyslu ust. § 415 občanského zákoníku, a zakládá tak odpovědnost obce podle ust. § 420 občanského zákoníku. Dle ust. § 14 odst. 2 písm. b) zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, součástmi ani příslušenstvím dálnice, silnice a místní komunikace nejsou nástupní ostrůvky, označníky zastávek a čekárny linkové osobní dopravy a hromadné veřejné dopravy, trolejová vedení a jejich sloupy, provozní a technická policejní zařízení. Odpovědnost za škodu, k níž na nich dojde, nelze tedy posuzovat dle uvedeného zákona.

Nejvyšší soud ČR řešil případ, kdy fyzická osoba, která utrpěla úraz při vystupování z autobusu na veřejné autobusové zastávce v obci, zažalovala o náhradu škody na zdraví jednak tuto obec a jednak akciovou společnost, vlastníci pozemek, na němž se zastávka nachází; šlo o 71.814,- Kč s příslušenstvím na náhradě škody na zdraví. Soudy nižších stupňů – okresní i soud krajský jako soud odvolací, jakož i NS ČR, jako soud dovolací, určily odpovědnou za škodu obec.

Okresní soud rozsudkem ze dne 7. 12. 2007 uložil první žalované (obci) zaplatit žalobkyni 71.814,- Kč s úroky z prodlení na náhradě za ztrátu na výdělku, nákladů spojených s léčením, na bolestném a náhradě za ztížení společenského uplatnění, žalobu proti druhému žalovanému (akciová společnost) zamítl. Rozhodl tak o nároku žalobkyně na náhradu za poškození zdraví, jež utrpěla dne 8. 2. 2006, když při vystupování z autobusu v obci (první žalovaná) uklouzla na zledovatěném povrchu nástupiště autobusové zastávky, jež se nachází na pozemku ve vlastnictví druhého žalovaného (akciová společnost). Žalobkyně si při pádu zlomila zevní kotník pravé dolní končetiny a následně se musela podrobit operaci. Nástupní ostrůvky a čekárny linkové osobní a veřejné hromadné dopravy nejsou součástí ani příslušenstvím dálnice, silnice a místní komunikace (ust. § 14 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., silničního zákona), soud proto nárok žalobkyně na náhradu škody posoudil dle ust. § 415 a § 420 občanského zákoníku a odpovědným za škodu shledal žalovanou obec, jež dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, (ust. § 2 a § 35 odst. 2) je povinna starat se v souladu s místními předpoklady a místními zvyklostmi o všestranný rozvoj svého území a potřeb svých občanů, především pokud jde o uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů. S ohledem na to, že nástupiště zastávky, stejně jako čekárna či přístřešek pro cestující je zařízením, které slouží k uspokojování potřeb občanů a k tomu, aby občanům umožnilo účast na dopravě a spojích, soud dovodil, že první žalovaná byla povinna postarat se o zajištění schůdnosti autobusových zastávek a s odkazem na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 17/1989 uvedl, že závěry tohoto rozhodnutí o povinnostech národních výborů pečovat a udržovat nástupiště autobusové zastávky jsou použitelné i za současné právní úpravy.

K odvolání první žalované a žalobkyně krajský soud rozsudkem ze dne 11. 3. 2008, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Nejvyšší soud pak dovolání první žalované proti rozsudku odvolacího soudu částečně odmítl a částečně zamítl.

Obec ve svém dovolání mimo jiné nastolila otázku, zda lze v daném případě postupovat ve smyslu uvedeného rozhodnutí (judikátu), jež bylo vydáno dle právních předpisů účinných před rokem 1990 a vycházelo „ze zcela odlišné politické, právní a i obecně skutkové situace, a to zejména s ohledem na zásadně rozdílné postavení a úkoly obce“ ve srovnání s národními výbory.

S tím se Nejvyšší soud v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádal následujícím způsobem:

Rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 17/1989 uvádí, že povinnost péče o údržbu nástupiště autobusové zastávky (jež spolu s čekárnami, přístřešky pro cestující apod. jsou zařízeními, která slouží k uspokojování potřeb občanů) náleží příslušnému národnímu výboru v místě, kde je zastávka, pokud tuto povinnost nepřenesl na organizaci k tomu účelu zřízenou. Tato povinnost byla dovozována z ust. § 25 odst. 2 tehdy platného zákona č. 69/1967 Sb., jež stanovilo, že místní národní výbor spravuje místní komunikace a místní osvětlení a obstarává podle místních podmínek další komunální nebo jiné služby pro obyvatelstvo (ust. § 21), a to i pro obyvatelstvo spádového území. Součástí údržby nástupiště je i udržování jeho schůdnosti v zimním období a pokud ji místní národní výbor neprovádí řádně a pravidelně, jak předpokládá ust. § 25 odst. 2 písm. b/ zákona o národních výborech, odpovídá za škodu, která porušením této povinnosti vznikla.

Uvedené rozhodnutí je sice založeno na právní úpravě platné před rokem 1989, jak namítá dovolatelka, a místní správa prošla od roku 1990 transformací, bývalý systém místní správy byl zrušen a došlo k obnovení obecního zřízení, které bylo rozhodujícím krokem pro zabezpečení územní samosprávy (viz důvodová zpráva k přijetí zákona č. 128/2000 Sb.), avšak ze srovnání výše uvedených právních úprav se podává, že smyslem obou je stanovit subjektům místní správy, resp. samosprávy rámcovým způsobem potřeby, jež mají pro občany žijící na daném území zajišťovat. Proto závěry uvedeného rozhodnutí v tomto směru jsou i nadále použitelné a je správný závěr odvolacího soudu, že povinnost péče o údržbu nástupiště veřejné autobusové zastávky svědčí obci, a že nedodržení této povinnosti, jež způsobilo škodu, je porušením obecné prevenční povinnosti ve smyslu ust. § 415, a zakládá tak odpovědnost obce podle ust. § 420 občanského zákoníku.

Adolf Maulwurf